

NAL

ROVANIEMI

"Jotta jokaisella nuorella olisi koti,
jossa on hyvä olla."

Raportti 2018

Tulokset

Sisällysluettelo

1. Avustettavan toiminnan tarkoitus ja tavoitteet	2
2. Vuoden 2018 toiminta ja tulokset	3
2.1 Yleisen edunvalvonnan ja neuvontatyön tulokset vuodelta 2018.....	3
2.2 Asumisohjauksen ja tuetun asumisen tulokset vuodelta 2018	4
3. Asiakaskohtaisia tavoitteita esimerkein.....	7
4. Avustettavan toiminnan tavoitteita vuosille 2019 ja 2020.....	9

1. Avustettavan toiminnan tarkoitus ja tavoitteet

NAL Rovaniemi ry ja Rovaniemen kaupungin sosiaalipalvelut ovat 24.1.2017 neuvottelussa yhteisesti sopineet, että avustettavan toiminnan painopiste on asumisen ongelmien ennaltaehkäisy. Kohderyhmänä ovat ne nuoret, jotka tarvitsevat asumisessaan apua, mutta joiden riittävään ohjaamiseen sosiaalipalveluiden resurssit eivät riitä. Nuorten työllisyys- ja opiskelutilanteet voivat vaihdella, joten toiminta ei keskity ainoastaan esimerkiksi työttömiin nuoriin.

Alla olevissa tuloksissa puhutaan asumisneuvonnasta, asumisohjauksesta sekä tuetusta asumisesta. Asumisneuvonnalla tarkoitetaan pikaista, asumisasioihin liittyvää neuvontaa nuorelle, joka ei tarvitse pitkäkestoista ohjaussuhdetta. Asiakas voi esimerkiksi tarvita neuvoa asunnonhakuun tai hänelle kuuluvien tukien selvittelyyn.

Asumisohjaus on sopimuksellista, muutamia kuukausia kestävää ohjausta. Useimmiten asiakas tulee asumisohjaajalle jonkun verkostonsa jäsenen lähettämänä. Asumisohjauksella pyritään siihen, että asiakas pärjää asumisessaan itsenäisesti pienen "alkusysäyksen" jälkeen. Ohjaus voi olla esimerkiksi siivouksen opettelemista, ruoanlaittoa, budjetinsuunnittelua ja/tai kaupassakäyntiä. Asumisohjausasiakkaiksi ohjautuu mm. sellaisia nuoria, jotka ovat muuttamassa ensimmäistä kertaa itsenäisesti asumaan, tarvitsevat apua kodinhoidossa, taloudenhallinnassa, asunnonhaussa ja/tai muuton järjestelemissä. Asumisohjaussopimusta voidaan käyttää myös tuetun asumisen päätteeksi, jolloin kevennetyllä ohjauksella varmistetaan, että asiakas pärjää asumisen suhteen itsenäisesti.

Tuettu asuminen on sopimuksellista, pidempiaikaista ohjausta, jossa asiakkaan verkosto on tiiviisti mukana. Tuetun asumisen asiakkaat tarvitsevat yleensä viikoittaista tukea arjessaan. Tuki voi sisältää esimerkiksi etuuksien hakemista, ruokailurytmien tarkastelua ja säätämistä, päivärytmin muokkaamista ja/tai arkirutiinien luomista, asiointiapua sekä tukea ja ohjausta kodinhoidossa. Monesti tuetun asumisen asiakkailla on neuropsykiatrinen häiriö, mielenterveys- tai päihdeongelmaa, tai jokin muu itsenäisen asumisen onnistumiseen vaikuttava erityisen tuen tarve.

2. Vuoden 2018 toiminta ja tulokset

Avustettava toiminta jakaantuu kahteen kokonaisuuteen; nuorten asumisen yleiseen edunvalvontaan ja neuvontatyöhön sekä asiakaskohtaiseen yksilötyöhön. Yleiseen edunvalvontaan ja neuvontatyöhön kuuluvat erityisesti tiivis Ohjaamo-yhteistyö, verkostotyö ja muu kehittämistoiminta. Asiakaskohtaiseen yksilötyöhön kuuluvat asumisneuvonta, asumisohjaus sekä tuettu asuminen.

Vuonna 2018 avustettava toiminta kohtasi suurehkoja henkilöstöhaasteita. Sijaisia on jouduttu rekrytoimaan asumisohjaajaksi niin tuntityöntekijöiksi kuin pidempiin määräaikaisiin sijaisuuksiin. Sijaisjärjestelyistä johtuen viisi asumisohjauksen asiakasta siirtyi vuonna 2018 yhdistyksen vastaavalle asumisohjaajalle. Myös yhdistyksen toiminnanjohtaja on käyttänyt työaikaansa asiakastyöhön ja muuhun sellaiseen työhön, joka muutoin kuuluisi avustettavan toiminnan vakituiselle asumisohjaajalle. Vastaavalle asumisohjaajalle siirtyneitä asiakkaita on tilastoitu tämän palkkauksesta vastaavan STM:n alaisen STEA:n raporttiin. Työkuorman ja -järjestelyiden sekä talouden kannalta on selvää, ettei asiakkaiden siirtäminen muille yhdistyksen työntekijöille voinut olla pysyvä ratkaisu, joten joulukuusta 2018 lähtien palkattu sijainen on ollut kokoaikainen ja täysipäiväinen.

2.1 Yleisen edunvalvonnan ja neuvontatyön tulokset vuodelta 2018

NAL Rovaniemi ry on vakiinnuttanut nuorten asumisen asiantuntijaroolinsa Ohjaamo Rovaniemen toiminnassa. Se näkyy muun muassa siten, että Ohjaamo Rovaniemen työntekijät ovat asumisohjaajiin yhteydessä asumiseen liittyvissä asioissa ja ohjaavat asumisasiota pohtivia asiakkaita heille; aikoja varataan sekä asumisneuvontapäivystyksen ajalle että sen ulkopuolelle. Asumisneuvontapäivystys on säännöllisesti joka torstai-iltapäivä, ja se näkyy Ohjaamo Rovaniemen viikkokalenterissa. Vuonna 2018 Ohjaamo Rovaniemen kautta asiakaskontakteja oli 41.

Yleisimpiä asioita, joihin asiakkaat tulevat asumisneuvontapäivystyksessä kysymään neuvoa, ovat asunnon etsiminen, asumiseen liittyvien tukien selvittäminen sekä itsenäiseen asumiseen liittyvien asioiden selkeyttäminen (muuton järjestäminen, muuttoilmoitukset, vuokrasopimukset,

NAL

ROVANIEMI

kotivakuutukset, sähkö sopimukset jne.). Usealla nuorella ei välttämättä ole tietoa siitä, mitä kaikkea pitää huomioida muuttaessa ja missä järjestyksessä. Lisäksi NAL Rovaniemi näkyy Ohjaamo Rovaniemen tapahtumissa ja somessa.

NAL Rovaniemi on osallistunut aktiivisena osapuolena Ohjaamoille järjestettyyn TESSU-projektiin Rovaniemellä. TESSU-projektin tarkoitus oli vahvistaa Ohjaamoiden palvelukykyä, yhteistyöosaamista ja moniammatillisia toimintatapoja.

NAL Rovaniemi on ollut lisäksi mukana kehittämässä Nuorisoesuntoliiton valtakunnallisen Onnistu asumisessa -hankkeen puitteissa muodostettua nuorten asumisen palvelupolkuja Ohjaamoihin. Palvelupolku on ammattilaisille suunnattu työkalu, joka kuvaa nuoren saamia, asumiseen liittyviä palveluita ohjaamoissa sekä Ohjaamojen yhteistyötä asumisen toimijoiden, kuten NAL paikallisyhdistysten kanssa.

2.2 Asumisohjauksen ja tuetun asumisen tulokset vuodelta 2018

Asiakkaita ohjautuu esimerkiksi Rovaniemen kaupungin sosiaalipalveluiden kautta, Lapin Sairaanhoidopiiriin Kuntoutuspoliklinikalta sekä Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston kuraattoreilta. Asiakasmäärät ja yhteydenotot ovat taulukoituina raportin liitteessä 1.

Yhdistys toteutti sidosryhmäkyselyn yhdistyksen toiminnan vaikuttavuudesta vuoden 2018 lopulla. Kyselyyn vastanneet kertovat, että:

- NAL Rovaniemi ry on tärkeä osa hyvin toimivaa nuorten asunnottomuuden tukiverkostoa,
- Yhdistyksen palvelut ovat vähentäneet erikoissairaanhoidon palveluiden tarvetta,
- Nuori on saanut kokonaisvaltaista tukea tilanteessaan.

Yleisten asiakaskohtaisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018 esimerkein:

1. Asiakas saa asunnon, ellei sellaista jo ole.
 - Asunnontarpeessa olevia asiakkaita ovat mm. itsenäistyvät, seurustelukumppanistaan eronneet sekä pienempää/edullisempaa tai muuten tarpeisiinsa paremmin soveltuvaa vailla olevat nuoret. Heidän kanssaan on tehty asuntohakemuksia, soitettu asunnon vuokraajille ja käyty mahdollisesti yhdessä asuntonäytöissä.
 - Asumisohjaaja kohtaa työssään myös asunnottomia nuoria. Asunnottomuus tulee esille yhdistykseen tulleissa asuntohakemuksissa ja Ohjaamo Rovaniemen asumisneuvontapäivystyksissä sekä sosiaalipalvelujen ja Ohjaamo Rovaniemen yhteydenottojen kautta.
 - Kelan asumisen tukiin liittyvät muutokset näkyvät asumisneuvonnassa. Viime aikoina kysymystä ovat herättäneet "kimppakämpä"-asumiseen liittyvät asiat. Keiden katsotaan olevan samaa ruokakuntaa? Pitääkö olla erilliset vuokrasopimukset? Miten alivuokrasopimus käytännössä toteutuu ja mitä riskejä siihen liittyy? Kaverin kanssa yhteisessä asunnossa asuminen olisi nuorelle usein edullisempaa ja yhteisöllisempää, mutta Kelan tukien kannalta hieman monimutkaisempaa. Näissä tilanteissa asumisohjaaja voi neuvoa, miten asian kanssa kannattaa edetä.
2. Muutto hoituu asianmukaisesti.
 - Jos asiakkaalla on muutto edessä, autetaan häntä asunnon etsinnässä, vuokrasopimuksen tarkastamisessa, tukien hakemisessa sekä konkreettisen muuton järjestämisessä. Muuton jälkeen autamme hankkimaan kalusteita ja tavaroita sekä sisustamaan asunnosta kodin. Asumisohjaaja on ollut tarvittaessa mukana kirpputori- ja halpakauppakierroksilla etsimässä tarpeellisia tavaroita asuntoon.

NAL

ROVANIEMI

3. Asiakkaalle tulevat vuokra-asumisen ja itsenäisen asumisen pelisäännöt tutuiksi.

- Asiakkaille painotetaan vuokranmaksun tärkeyttä, vuokralaisen velvollisuuksista ja oikeuksista keskustellaan ja yhdessä tutustutaan asiakkaan taloyhtiön järjestyssääntöihin. Jos asiakkaalla tulee erimielisyyksiä tai muuta ongelmaa vuokranantajan tai naapureiden kanssa, on asumisohjaaja tarvittaessa apuna näitä selvitellessä.

4. Vuokrasuhteen ylläpitäminen ja asunnosta huolehtiminen.

- Tavoitteena on, että asiakkaat saavat vuokrat ynnä muut laskut maksettua ajallaan ja välttävät näin luottotietojen menettämisen tai uusien maksuhäiriömerkintöjen tulemisen ja vuokrasopimuksen purkamisen tai hädän.
- NAL Rovaniemen nuorisoasuntokohteessa asuville asiakkaille tehdään aluksi kolmen kuukauden määräaikainen vuokrasopimus, jonka jatkaminen riippuu siitä, onnistuuko asuminen häiriöittä ja tuleeeko vuokranmaksuviiveitä. Asumisohjaaja tukee asukasta vuokranmaksussa ja mikäli maksussa tulee viivästymisiä, niihin puututaan heti, ettei vuokravelkaa ehdi kertyä. Vuokrasopimusta jatketaan toistaiseksi voimassa olevana, jos kolmen kuukauden aikana asuminen sujuu hyvin.
- Muualla kuin NAL Rovaniemen asunnoissa asuvien kanssa varmistetaan, että vuokra tulee maksettua ajallaan. Joillakin asiakkailla on toiminnanohjauksessa ongelmia, eivätkä he välttämättä saa vuokraa omatoimisesti maksettua, vaikka rahat tilillä olisikin.
- **Esimerkki:** Asumisohjauksessa olevan nuoren tukimuoto muuttui ja samalla asumistuen maksupäivä vaihtui. Asiakasta ohjeistettiin olemaan yhteydessä vuokranantajaan, jotta vuokranmaksun eräpäivä saatiin siirrettyä niin, että tuki ehtii tulla ennen vuokran eräpäivää. Näin varmistettiin, että vuokranmaksu sujuu edelleen sujuvasti, eikä maksussa tule myöhästymisiä.

- **Esimerkki:** Tuetun asumisen asiakkaalla on aikaisemmin ollut asunnostaan vuokrat maksamatta ja häätö on ollut jo hyvin lähellä. Asiakkaalla kuitenkin oli tarvittavat rahat tilillä, mutta hän ei itsenäisesti kyennyt vuokria maksamaan. Asumisohjaaja varmistaa, että vuokra tulee maksettua joka kuukausi ajallaan, eikä häätöuhka pääse uusiutumaan.

3. Asiakaskohtaisia tavoitteita esimerkein

1. Uuden asunnon etsiminen, saaminen ja muutto.

- **Esimerkki:** Asiakas haluaa muuttaa isompaan asuntoon. Asumisohjaajan kanssa varmistetaan, että vuokra on hänen saamiin tukiin nähden kohtuullinen, autetaan vuokrasopimuksen tulostamisessa ja vuokranantajalle lähettämässä, varataan yhdessä aika sosiaalityöntekijälle, jotta he voivat varmistaa, että tuet tulee haettua oikein. Kun muutto koittaa, voi asumisohjaaja olla tukena tavaroiden pakkaamisessa ja purkamisessa, sekä asunnon siivoamisessa. Asumisohjaajan tuella varmistetaan, että muutto sujuu hyvin ja elämä uudessa asunnossa lähtee rullaamaan alusta asti hyvin.
- **Esimerkki:** Asiakkaan kanssa on katsottu yhdessä sopivia asuntoja, laitettu vapaista asunnoista sähköpostia ja soitettu yhdessä vuokranantajille. Asiakas on käynyt yksin katsomassa asuntoja, ja asumisohjaaja kysellyt asiakkaan tilannetta säännöllisesti. Sopivan asunnon löydyttyä asumisohjaaja auttaa vuokrasopimuksen kanssa sekä asumisen tukien hakemisessa.

2. Asiakkaan kodinhoidon ja arkiaskareiden rutinoituminen (erityisesti ruoanlaitto ja siivous).

- **Esimerkki:** Asiakas on asumisohjaajan tuella saanut ruoanlaiton sekä jokapäiväisen lenkillä käynnin osaksi arkirytmäänsä. Seuraavaksi asumisohjauksessa keskitytään siivoamiseen, jotta sekin saadaan säännölliseksi. Aluksi siivous

NAL

ROVANIEMI

hoidetaan yhdessä asumisohjaajan käynnin aikana, mutta pikkuhiljaa pyritään siihen, että asiakas siivoaa itsenäisesti ennen asumisohjaajan käyntiä.

- **Esimerkki:** Vasta kotoaan itsenäiseen asumiseen muuttanut nuori haluaa oppia tekemään ruokaa itse. Tällä hetkellä hän syö enimmäkseen eineksiä ja puolivalmisteita. Asumisohjaaja ja asiakas suunnittelevat yhdessä mitä ruokaa tehdään, käyvät kaupassa ja valmistavat ruokaa.

3. Asiakkaalla on mielekästä sisältöä päivissään.

- **Esimerkki:** Asiakkaalle on saatu eläkepäätös ja tukiasiat ovat hoidossa. Asumisohjaamisella varmistetaan vielä, että asiakas löytää mielekästä tekemistä arkeensa, eikä hän jumiudu kotiinsa. Mielekkään tekemisen lisäksi varmistetaan, että siivous sujuu itsenäisesti sekä etsitään yhdessä asiakkaan kanssa hänelle sopivia ruokareseptejä.
- **Esimerkki:** Opiskelijan opinnot eivät ole edenneet ja kuraattorin kautta hän tuli asumisohjaukseen. Opintojen jumiuduttua hän on jäänyt paljon oleilemaan kotiin. Asumisohjauksessa mietimme tekemisiä, joissa asiakas joutuu poistumaan kotoaan ja suunnittelemme ne viikkokalenteriin eri päiville, jotta asiakkaalla tulisi poistuttua kotoa mahdollisimman monena päivänä.

4. Avustettavan toiminnan tavoitteita vuosille 2019 ja 2020

- Avustettavan toiminnan sopimuksen aikaan saaminen vuoden 2019 aikana. Yhteistyö aikuissosiaalityön työntekijöiden kanssa toimii saumattomasti käytännön asiakastyössä. Avustettavan toiminnan olisi kuitenkin hyvä olla sopimuksellista, jolloin tavoitteet, niiden toteutumisen seuranta ja raportointi olisi selkeämpää.
- Asiakasohjautuvuuden tehostaminen. Sidosryhmäkyselyyn vastanneet nostivat esiin asiakasohjautuvuuden haasteet ja tähän samaan myös yhdistyksessä on kiinnitetty huomiota. Täysiaikaisesti työssä olevalla asumisohjaajalla olisi muun työn ohella resurssia ottaa vastaan lisää ohjaus- ja tukiasiakkaita. Muun kehittämisen ja verkostotyön ohella asumisohjaajan asiakasmäärä voisi olla noin 10 yhtäaikaista asiakasta, riippuen asiakkaiden tuen tarpeen määrästä. Vuoden 2019 puolella tilanne on kohentunut ja uusia asiakkaita on ohjautunut esimerkiksi korkeakoulujen opinto-ohjaajan kautta.
- NAL Rovaniemen omien somekanavien käytön lisääminen ja monipuolistaminen. Yhdistyksen teettämän sidosryhmäkyselyn mukaan kehitettävää olisi NAL Rovaniemen tunnettavuuden lisäämisessä. Tässä some-näkyvyyteen panostaminen voisi olla yhtenä keinona. Osana kehittämistoimenpiteitä yhdistys on toteuttanut jo vuoden 2018 puolella brändimuutoksen, joka noudattelee Nuorisosasuntoliiton toteuttamia muutoksia. Yhdistys on muuttanut nimensä Rovaniemen Nuorisosasunnot ry:stä NAL Rovaniemi ry:ksi.
- Nuorten asumiseen liittyvien asioiden nostaminen julkiseen keskusteluun. Ensimmäinen NAL Rovaniemi ry:n koolle kutsuma nuorten asumisen asiantuntijaryhmän tapaaminen järjestettiin 27.2.2019 ja tapaamisia on tarkoitus jatkaa säännöllisin väliajoin noin 2-3 kertaa vuodessa.
- Asumisen koulutusten (esimerkiksi NAL:n oma Asumisen ABC - koulutus) järjestäminen kouluille ja muille yhteistyökumppaneille.

NAL

ROVANIEMI

- Yhdistyksen tavoitteena on lisätä nuorisoasuntokantaa pidemmällä tähtäimellä. Nykyiset kiinteistöt alkavat olla noin 30-vuotiaita, joten ne tulevat tarvitsemaan toimenpiteitä, jotka ratkaistaan taloudellisten realiteettien puitteissa.